GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki*. — Redaktor: *A. Wannowski*.

№ 111. W Środę dnia 15. Maja. 1839.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dnia 5. Maja.

Postanowienie Izby, rozbiór propozycyi Pana Mauguin do środy odkładające, gazety wszystkich stronnictw ganią. Zarzucają Izbie powszechnie, że z sposobności téj nie korzystała, aby życzenia swoje bez ogródki wynurzyć i takim sposobem do zakończenia obecnego stanu niepewności się przyłożyć.

Hr. Molé wczoraj do Anglii wyjechał, jak powiadają, tylko dla rozrywki; ale gazety nie omieszkują podróży téj różne podsuwać polityczne cele; głoszą nawet, że jest w styczności z sprawami hiszpańskiemi. Niesie oraz pogłoska, że Hr Molé zostanie posłem w Londynie, gdyby Ministeryum z prawego środka i grona 221 utworzyć się dało.

Zgromadzenie członków lewego środka, odbyte u Pana Ganneron, wyłącznie się zajmowało propozycyą Pana Mauguin do adressu do Króla. Adres sam pod względem dążności swojéj powszechne uzyskał zadowolenie, tylko pod względem treści onego rozmaite i sprzeczne były zdania. P. Dufaure i Vivien chcieli też drugą część adressu przyjąć, w któréj koronie przepisują, z pośród których mężów doradzców dla siebie wybierać powinna. Wszakże przeciw temu oświadczyli się Panowie Thiers i Teste, a ci zdanie swoje przeparli.

Konstytucyonista powiada o stanie układów ministeryalnych: «Jeżeli, jak W. Zachowawca twierdzi, układy w celu bliskiego utworzenia gabinetu zawiązano, to przynajmniéj ścisłą zachowują w téj mierze tajemnicę. Donoszą nam, że żaden członek lewego środka, ani bezpośrednio ani pośrednio, wezwania nie otrzymał. Zdaje się tylko, że Ministeryum spraw zagranicznych po wzbranianiu się Pana Dufaure, Panu Passy ofiarowano, który podobnie się wymówił. Tylko PP. Guizot i Duchâtel z Marszałkiem Soult związków swych nie zerwali. Korrespondują oraz z wydziałem 221. Niezawodną, że doktrynerowie Ministeryum spraw wewnętrznych dla siebie żądają, ale będą może téż tak łaskawi, że lewemu środkowi wydziałów mniéj ważnych odstąpią, jeżeli się w gronie tém znajdą mężowie, co tak podrzędne stanowiska przyjąć zechcą. Pan Guizot gotów objąć Ministerstwo oświecenia, jeżeliby Pan Duchâtel otrzymał miejsce, które Pan Montalivet dawniéj zajmował. Szukają jeszcze ciągle Ministra spraw zagranicznych i głoszą i prawią o Panu Bresson, o Panu St. Aulaire i Barante. Pana Humann chcą do przyjęcia

Ministerstwa skarbu spowodować. Prowizoryjne Ministeryum, jak się zdaje, nie myśli tak rychło ustąpić, kiedy na posiedzeniu w środę, aż do którego czasu zbadanie propozycyi Mauguina odłożono, P. Gasparin projekt do prawa dotyczący się kolei żelaznéj z Paryża do Belgii, mającéj być kosztem rządu założoną, wnieść zamyśla.

Journal de Paris zamyka list z Tulonu z dn. 29. z. m., stósownie do którego dniem przedtém między maitkami flotty i załogą tameczną do krwawéj przyszło bijatyki. Pułk 11ty liniowy wrócił był z Afryki do Tulonu, aby się tam pokrzepić. Zaledwo wylądował, a już wszczęła się kłótnia między nim a marynarzami, którą wszelako energia władzy prędko przytłumiła. Ale wczoraj obie strony znowu się starły i w wszystkich dzielnicach miasta krwawe toczono boje; maitkowie używali cienkich powrozów, do końca których ostre haki były przymocowane. Tylko z największą trudnością potrafili oficerowie żołnierzy swoich wstrzymać, ale maitkowie niczyich nie słuchali rozkazów. Liczą 2ch zabitych i 15 ciężko ranionych. Powiadają, że majtkowie winną stroną.«

Nadeszła tu następująca telegraficzna depesza z Bajonne z dn. 4. Maja: « W buletynach z dnia 27. m. z. donosi Espartero o zdobyciu Pena del Moro, a Maroto sam temu nie zaprzecza. W raportach z d. 30. powiada Maroto, że kilka pozycyi nieprzyjacielskich zdobył, Espartero temu nie zaprzecza, dodaje wszelako, że gwardya Królowéj stanowiska te już znowu zajęła. Listy z Santander z d. 2. b. m. donoszą, że karoliści od oblężenia twierdzy Rumales odstąpili i siły swoje ku Guardamino koncentrują. Dn. 1. b. m. Diego Leon Belascoain opanował i tam 5 dział znalazł.«

Z dnia 6. Maja.

Nikt już teraz nie sądzi, aby przed obradami nad wnioskiem Mauguina względem adressu do Króla, miano się zająć utworzeniem Ministeryum. Spodziewają się zaś, że przy téj sposobności Izba się stanowczo oświadczy. Gdyby zaś to nie nastąpiło, gdyby Izba jeszcze i nadal na dwie równe części podzielić się miała, nie pozostawałoby rządowi jak tylko starać się o otrzymanie budżetu z obecném tymczasowém Ministeryum i następnie Izbę rozwiązać. Dziennik sporów wykazuje dziś w następującym trafnym artykule niepodobieństwo utworzenia Ministeryum wśród obecnych okoliczności: »Od dwóch miesięcy nieustannie powtarzają, że lewy środek został rozjemcą teraźniejszego stanu rzeczy, że Francya stanowczo do lewego należy środka, że lewy środek szczególniéj parlamentarne reprezentuje zdanie, i że w skutek tego Ministeryum z pośród lewego środka wybrać wypada. Przyznajemy to na chwilę i téj wielkiéj teoryi lewego środka pod rozbiór nie podciągamy. Ale czyliż także stronnictwo to, które teraz ma los Francyi rozstrygnąć, zawiera w sobie wszystkie żywioły stałego rządu? Czyliż ono zdoła własną siłą dostąpić władzy i przy takowéj się utrzymać? Czyliż ma własny systemat, mężów, aby takowy plan uskutecznić i większość, aby go popierać? Nie zaiste. Lewy środek mimo całéj swéj popularności, usposobienia i niezawisłości jest tylko ułamkiem Izby; jest on nawet najmniejszém z pomiędzy wszystkich wielkich parlamentarnych zdań, i nikt nie zaprzeczy, że wtedy tylko rządzić potrafi, gdy ścisłe przymierze z starą opozycyą zawrze i Pana Odilona Barrota opiekunem swoim obierze. Jestże stara opozycya, obiecująca z pozoru bezinteressowną, ale w rzeczy saméj bardzo sprzymierzeńcom ubliżającą pomoc, która po ośmioletniéj walce z pozornym tryumfem w wyborach, tylko pod chorągwią lewego środka do rządu zbliżyć się może, najznaczniejszém zdaniem w Izbie? Podobnież nie. Lewa strona i lewy środek, mimo takiéj niezgody z sobą połączone, jeszcze nie mają liczby głosów, którąby głosom stronnictwa konserwatywów wyrównywała. Opozycya zatém do pozyskania większości jeszcze zwolenników potrzebuje; a gdzież ich znajdzie? Z dzienników dowiadujemy się, że na dobrą wolą części 221 liczą. Wyświećmy raz jeszcze wyrocznią opozycyi. Lewy środek jest rozjemcą teraźniejszego stanu rzeczy, przypuściwszy, że P. Odilon Barrot pomocy swéj nie odmowi i część dawniejszéj większości popierać go będzie. Ale rzecz ta nie tak łatwo do uskutecznienia i dla tego bardzo dalecy jesteśmy, jak widać, od jednorodnego Ministeryum. — Wszechmocność lewego środka polega i ogranicza się na rządzeniu między dwoma niepodobieństwami. Nie mniéj jednak zdanie to wielką bardzo gra rolę i niestety prawda, że, jeżeli wszystkie stronnictwa lewemu środkowi na zawadzie stoją, lewy środek z swéj strony jest zawadą dla wszystkich stronnictw. Nie można zaś tu pominąć tego charakterystycznego rysu obecnego stanu rzeczy. Cóż się stało od chwili upadku Ministeryum z dn. 15. Kwietnia? Wzięto dosłownie program opozycyi. Z wszystkich stron powiadano: »Oddajcie władzę lewemu środkowi, przypuśćcie Ministeryum lewego środka do steru rządu. Dowiemy się nareszcie, co znaczy rząd parlamentarny! Jesteśmy najwymowniejszymi, najzdatniejszymi, najmocniejszymi, naj-

cnotliwszymi mężami, — mężami, którzy życzenia i potrzeby narodu dokładnie rozważyli, którzy się brzydzą przekupstwem i niecnemi zabiegami i u których się chyba zbytecznéj niezawisłości obawiać należy.« — Następnie wezwano lewy środek do utworzenia Ministeryum. Doświadczano wszelkich kombinacyi: koalicyi niby koalicyi, czystego lewego środka; i wszystkie te kombinacye na niczém spełzły. Przekonani o swéj bezsilności, przekroczyli mężowie lewéj strony i lewego środka w swéj mowie wszelkie granice. Teraz zjawiły się wielkie urojenia fantatystyczne kamarylli i dwornisiów; teraz krzyczano na ów powszechny spisek przeciw lewemu środkowi, przeciw owym dziwnym dyplomatykom, którzy przez dni 40 władzę w ręku mieli, a utrzymać jéj nie potrafili albo nie śmieli. — W lewym środku objawiło się rozdwojenie. Niektórzy mężowie tego stronnictwa używali względem swych kollegów prawie tego samego prawa, jakiego lewy środek przeciw dawniejszéj używał większości; oderwali się od nich. A dwór to, powiadacie, miał lewy rozdwoić środek! Dwór zatém zapewne bardzo jest potężny! Król więc jest zapewne najmocniejszy i najmniéj ograniczony z pomiędzy wszystkich despotów! Jedno słowo, jedno skinienie, jeden rzut oka jego zdoła wszystkie stronnictwa niezdolnemi uczynić i każde przekonanie zmienić. Sami nawet mężowie lewego środka nie mogą się słowu królewskiemu oprzeć! Gdzież się więc podziały wszystkie owe uwielbiane przymioty lewego środka? Gdzie owa jego niezawisłość, nieprzedajność i tęgość charakteru? Czyliż organa lewego środka nie dostrzegają, że w celu mienia ukontentowania, aby dwór oczernić, własne swe stronnictwo czernią? Przeszkody, których tak daleko szukają, jedynie tylko z niedołężnych roszczeń lewego środka wynikły. Jeżeli jeszcze Ministeryum nie utworzono, ztąd to pochodzi, że się jeszcze w Izbie nie objawiła większość, że lewy środek od 2ch miesięcy nic stanowczego przedsięwziąść nie umiał, że ani za, ani przeciw dawniejszéj większości walczyć nie chce, że się raz obawia, aby go się kraj nie zaparł, jeżeli reformom lewéj strony drogę otworzy, a drugi raz drży na myśl, żeby nie utracił posiadanéj popularności, ile żeby równocześnie był rządem i opozycyą. Oto jest prawdziwa przeszkoda. Gdyby się lewy środek był chciał szczerze do stronnictwa konserwatywów przyłączyć, bylibyśmy w ciągu 24 godzin potężne i na przeważnéj większości oparte Ministeryum otrzymali. Gdyby się był chciał szczerze z lewą połączyć stroną, bylibyśmy wprawdzie mieli Ministeryum oparte na dwuznacznéj większości; ale sprawa ta byłaby przynajmniéj załatwiona. Nie życzyliśmy sobie takowego załatwienia, aleśmy mu się poddali. Nie czyniliśmy żadnych zarzutów; co więcéj, chętnie byśmy nawet byli widzieli zajętych pracą owych mężów, co nas swoim programmatem reform i swemi teoryami odurzyli. Izba wczoraj jeszcze przy utworzeniu biór dowiodła, że prawie na dwie równe połowy jest podzielona. Dopóki rzeczy w tym stanie pozostaną, utworzenie Ministeryum jest niepodobném do uskutecznienia. Pojednanie tylko, albo układ — o słowa tu nie chodzi — zdoła przesilenie zakończyć. Układ takowy środek lewy z stronnictwem konserwatywów albo też z stronnictwem rewolucyonistów uskutecznić musi i udać się w prawo lub w lewo! W dniu, w którym środek lewy coś stanowczego uchwali, będziemy mieli Ministeryum; — dobre czy złe — przynajmniéj będzie Ministeryum.«

W ł o c h y.

Z Rzymu, dnia 30. Kwietnia.

Generalny Wikary Papieża, Kardynał della Porta Rodiani, wydał postanowienie względem processyi, mających się odbyć przy sposobności kanonizacyi kilku świętych, między któremi się téż znajduje Alphons Liguori. Prawowiernym, którzy w processyjach tych udział mieć będą, indulgencya na lat 30 przyrzeczoną została. Zupełną indulgencyę uzyskają ci, co w dniu uroczystym Wniebowstąpienia Pańskiego w wszystkich processyach udział mieć i wszystkie kościoły zwiedzać będą.

Stany Zjednoczone północnéj Ameryki.

Według doniesień z New Orléans dnia 1. Marca przesłano tajemnie naglące rozkazy do uzbrojenia okrętów we wszystkich portach i przedsięwzięto środki, aby siłę morską Zjednoczonych Stanów na południowych brzegach skoncentrować. Officerom marynarki nie dają urlopów, a ci co je otrzymali, odebrali rozkaz wrócenia niezwłocznie. — Jednemu z Kapitanów okrętu wojennego, który po długiéj i czynnéj służbie prosił o urlop, odpowiedziano w wydziale Marynarki, że rząd w obecnéj chwili potrzebuje całéj siły morskiéj, a szczególniéj wyższych officerów i dla tego nikomu, chyba w przypadku słabości, nie może być udzielony urlop.

Rozmaite wiadomości.

Trzecie zgromadzenie niemieckich gospodarzy wiejskich za Najwyższém dozwoleniem w tygodniu od 22. do 29. Września r. bież. w Poczdamie odbyć się ma, a pierwsza powszechna sessya w poniedziałek dn. 23. zrana

o 9téj się odprawi. Przełożeni, PP. von Hertefeld i Koppe, w moc prawnego zlecenia wszystkich gospodarzy wiejskich i leśniczych wzywają, aby się na tém zgromadzeniu znajdowali i do postępu téj ważnéj gałęzi przemysłu przyłożyć raczyli. Dla tych co na 2ch pierwszych zgromadzeniach w Dreznie i Karlsruhe nie byli obecnymi, uważamy, że godziny poranne rozprawom i obradom w ogólności i posiedzeniom wydziałowym poświęcone być mają. Przedmiotem obrad będą już wniesione, ale jeszcze nie załatwione pytania, rozbierane na pierwszéj sessyi, oraz te sprawy, które w zawodzie gospodarskim w upłynionym roku okazały się być tak ważnémi, iż je pod rozwagę świadomego rzeczy grona oddać wypada. Każdemu w zgromadzeniu tém udział mającemu służy obecnie prawo wniesienia takowych spraw i oddania ich pod rozbiór towarzystwa z zachowaniem przepisanéj formy. Rozprawy, kilka arkuszy obejmujące, powinny przynajmniéj 2 tygodnie przed zgromadzeniem być przeséłane, ażeby przełożeni dosyć mieli czasu do przejrzenia ich i osądzenia, ażali w skróceniu, czyli téż w całości przedłożone być muszą. Wnioski względem krótszych udzieleń mogą u przełożonych podczas zgromadzenia samego być czynione. Podczas godzin popołudniowych w dniach zgromadzenia proponują następujące przedmioty: 1) porównawcze zbadanie wszystkich nowych albo wydoskonalonych narzędzi rolniczych, w którym to celu JW. Naczelny Prezes, von Bassewitz, pole w bliskości wyznaczyć raczył; 2) wystawę bydła; 3) wyścigi końskie, o których program dokładniejszy wyjdzie; 4) oglądanie i porównanie nadesłanych run wełny; 5) zbadanie i osądzenie innych płodów przyrody i przemysłu, oraz sprzętów, modeli i rysów, któreby były nadesłane. Aby propozycyę takową do skutku przyprowadzić, wzywają przełożeni nasamprzód wszystkich tą odnogą przemysłu się trudniących w okolicy i w Saxonii, w Xięstwach Anhaltskich i Mecklenburgu, aby na wystawę zwierząt stósowne egzemplarze nadséłać raczyli, przyrzekając, że o wygodne pomieszczenie zwierząt staranie mieć będą. Do tych, co daléj mieszkają, z powodu znacznych kosztów transportu prośby takowéj wydawać się nie ośmielają. Daléj mieszkający właściciele owczarni zechcą łaskawie runa wełny przysyłać. Sprzęty rolnicze i inne narzędzia łatwe do transportowania, zwracające uwagę znawców gospodarstwa wiejskiego i leśniczego i połączonych z tym rodzajów przemysłu, oraz modele i rysunki, zdatne do zaprowadzenia ulepszeń w dotychczasowych narzędziach, zostaną z wdzięcznością przyjęte; owszem przełożeni przez szczodrobliwość Wysokiego Ministeryum spraw wewnętrznych postawieni są w możności wynagrodzenia kosztów transportu tym, coby sobie tego życzyli. Przełożeni upraszają wszystkich przyjaciół i popieraczy postępów przemysłu rolniczego, którzyby wspomniane powyżéj przedmioty nadséłać chcieli, aby przed nadesłaniem, pod adressem Królewskiego Regencyjnego Głównego Kassyera Pana Wenc w Poczdamie ich o tém zawiadomić raczyli, aby przełożeni stósowne środki względem przyjęcia tychże przedsięwziąć, ale oraz też zapobiedz mogli, aby nie nadsélano przedmiotów albo wedle stósunków tutejszych mniéj przydatnych, albo już w wielu egzemplarzach udzielanych. — Pod względem lokalów dla szanownych obywateli, którzyby w tém zgromadzeniu udział mieć chcieli, z Magistratem i mieszkańcami Poczdamu układy zawiązano. Aby więc w téj mierze pewne pozawierać ugody, proszą przełożeni, aby im aż do d 15. Września r. b. zamówienia na lokale, z dokładném oznaczaniem życzonéj wielkości, pod wyżéj przytoczonym adressem nadséłano. Starać się oni będą oraz i o to, aby od dnia 22. Września równie na poczcie, jak we wszystkich znaczniejszych oberżach Poczdamu egzemplarze programu wywieszano, które każdego przybywającego w celu znajdowania się na posiedzeniu, dokładnie zainformują, do kogo się pod względem mieszkania dla siebie udać ma.

OBWIESZCZENIE.

Tutejszy wiosenny jarmark na wełnę odbywać się będzie w dniach od 7. do 9. Czerwca r. b.

Do przyspieszenia interessów, tudzież dla wygody publiczności wszelkie środki zostaną użyte. Prócz wagowego za wkładanie i składanie wełny przy wadze nic więcéj nie będzie opłacane. Assygnacye na miejsca ligarami wyłożone w staréj wadze za opłatą taryfną, łaty zaś do wystawiania namiotów darmo dostarczone zostaną.

Furmani chcący transporty wełny przyjmować a dostatecznéj znajomości nie mający, do Inspektora miejskiego Wodde zgłosić się mogą; ten zaś wysokość ceny frachtowéj i ilość ładunku jaki przejąć pragną oznaczy.

Poznań, dnia 11. Maja 1839.

M a g i s t r a t.